

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 330)

Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/596)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1537/6434

24.12.1999

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 8.11.1999 tarihinde kararlaştırılan "Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

GENEL GEREKÇE

18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununa göre, noterlik bir kamu hizmeti olup, noterler, hukukî güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirmekte ve kanunlarla kendilerine verilen diğer görevleri yapmaktadırlar.

Tasarıyla, Noterlik mesleğini cazip hale getirmek ve noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla noterlik stajına kabul edilme yaş sınırı 50'den 35 yaşa indirilmekte, hukuk fakültesi mezunlarının noterlik belgesi alıp sıraya girmelerinde erkekler yönünden mevcut olan eşitsizliği ortadan kaldırmak amacı ile noterlik stajına başlayabilmek ve noterlik belgesi alabilmek için askerlik şartı tamamen kaldırılmakta; onun yerine noterliğe başlamadan önce askerliğin yapılması gerekli görüldüğünden ilan edilen noterliğe başvuruda askerlik hizmetini yaptığının veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi verme zorunluğu getirilmektedir.

Diğer yandan, halen noterlik dairesinin yeri, 13 Temmuz 1976 tarihli ve 15645 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 2 nci maddesine göre o noterliğin bağlı bulunduğu noter odası ile mahallî Cumhuriyet Savcılığının düşüncesi alındıktan sonra Adalet Bakanlığınca tespit edilmektedir. Ancak, uygulamada bazı noterlerin tespit edilen bu yer dışında noterlik dairesi açtıkları veya çalışmakta oldukları noterliği bu yer dışına naklettikleri görülmekte ve bunun sonucu olarak uyumsuzluklar çıkmakta, verilen disiplin cezaları da bu konuda yeterli olmamaktadır. Bu durumun önlenmesi bakımından noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilmesi, bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınmayan noterin görevinden istifa etmiş sayılması ve noterlik dairesinin Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilmesi öngörülmektedir. Böylece etkin bir yaptırım sağlanması ve her noterin istediği yerde görev yapamayacağı bilinci içinde mesleğe girerek daha doğru ve yasalara uygun görev ifa etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Ayrıca Noterlik Kanununa göre meslekten çıkarma cezasını gerekli kılacak bir fiilden dolayı noter hakkında ceza mahkemesince kovuşturma yapılmakta ise, Adalet Bakanlığınca işten el çekti-

rihmeleri zorunluğu bulunmaktadır. Bu durum ceza davası sonucunda noterin berâet etmesi halinde mağduriyetlere, noterlik itibarının sarsılmasına ve noterliğin ehil olmayan kişiler tarafından yapılmasına neden olmaktadır. Bu itibarla işten el çekirme zorunluğu kaldırılarak, Adalet Bakanlığına gerekli görüldüğü takdirde suç teşkil eden fiillerinden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan noterin işten el çektirilebilmesi konusunda takdir yetkisi verilmektedir. Soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmiş olan noterin kovuşturma sonunda bu Kanunun 7 nci maddesi ikinci fıkrasında sayılan suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektirilmenin, hükmün kesinleşmesine kadar devam etmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - 1512 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde yapılan değişiklikle noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla yaş sının indirilmektedir.

Ayrıca, hukuk fakültesi mezunlarının noterlik belgesi alıp sıraya girmelerinde erkekler yönünden mevcut olan eşitsizliği ortadan kaldırmak amacıyla noterlik stajına başlayabilmek ve noterlik belgesi alabilmek için askerlik şartına ilişkin (4) numaralı bent yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek, staja başlar-ken askerlik zorunluğu kaldırılmış olduğundan, noterliğe başlamadan önce de askerliğin yapılması gerekli görüldüğünden ilan edilen noterliğe başvurulardan askerlik hizmetini yaptığına veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığına veya Bakanlığa gönderilmek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına vermeleri zorunluğu getirilmektedir.

Madde 3. - Noterlik dairesinin yeri, 13 Temmuz 1976 tarihli ve 15645 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Noterlik Kanunu Yönetmeliğinin 2 nci maddesine göre o noterliğin bağlı bulunduğu noter odası ile mahalli Cumhuriyet Savcılığının düşüncesi alındıktan sonra Adalet Bakanlığınca tespit edilmektedir. Ancak, uygulamada bazı noterlerin tespit edilen bu yer dışında noterlik dairesi açtıkları veya çalışmakta oldukları noterliği bu yer dışına naklettikleri ve bunun sonucu olarak uyuşmazlıklar çıktığı, verilen disiplin cezalarının da bu konuda yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durumun önlenmesi bakımından, 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine fıkra eklenmek suretiyle, noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilmesi, bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noterin görevinden istifa etmiş sayılması ve noterlik dairesinin Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilmesi öngörülmektedir. Böylece etkin bir yaptırım getirilmesi ve her noterin istediği yerde görev yapamayacağı bilinci içinde mesleğe girerek daha doğru ve yasalara uygun görev ifa etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Madde 4. - 1512 sayılı Kanunun 123 üncü maddesinde değişiklik yapılarak, birinci fıkrada yer alan "sorgu hâkimi" ifadesi, sorgu hâkimliği kaldırıldığından madde metniinden çıkartılmış, ikinci fıkrada yer alan meslekten çıkarma cezasını gerekli kılacak bir fiilden dolayı noter hakkında ceza mahkemesince kovuşturma yapılmakta ise, işten el çektirilmesi zorunluğu noterin ileride mağdur olmaması ve noterliğin ehil olmayan kişiler tarafından yapılmasını önlemek amacıyla kaldırılmış ve Adalet Bakanlığına gerekli görüldüğü takdirde suç teşkil eden fiillerden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan noterin işten el çektirilebilmesi konusunda takdir yetkisi verilmiştir. Adalet Bakanlığınca soruşturma veya kovuşturma sonunda bu Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fık-

rasında sayılan suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektiirmenin, hükmün kesinleşmesine kadar devam etmesi öngörülmektedir.

Madde 5. – Yürürlük maddesidir.

Madde 6. – Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

3.2.2000

Esas No. : 11596

Karar No. : 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Noterlik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, Adalet Bakanı Sayın Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'ün, Adalet Bakanlığı ve Türkiye Noterler Birliği temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzun, 3.2.2000 tarihli 22 nci birleşiminde incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi redaksiyona tâbi tutularak, diğer maddeleri Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Noterlik mesleğini cazip hale getirmek ve noterleri daha genç ve dinamik kişilerden atayabilmek ve mesleğin gelişmesine bu yönde yardımcı olmak amacıyla, noterlik stajına kabul etme ya sınırını 50'den 35'e indiren, noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşıması için bir aylık süre verilmesini ve bu süre içinde noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noterin istifa etmiş sayılmasını öngören ve Adalet Bakanlığınca gerekli gördüğü takdirde suç teşkil eden fiillerinden dolayı hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan notere işten el çektilerebilmesi konusunda takdir yetkisi veren Tasarının, bir an önce kanunlaşmasını uygun gören Komisyonumuz, İttüdüğün 52 nci maddesi gereğince Genel Kurulda öncelikle görüşülmesine karar vermiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Emin Karaa</i>	Turhan Tayan
Kütahya	Bursa
	(Toplantıya katılmadı)
Sözcü	Kâtip
<i>Mehmet Nacar</i>	<i>Mustafa İlimen</i>
Kilis	Edirne
Üye	Üye
Adnan Fatih Özdemir	Dengir Mir Mehmet Fırat
Adana	Adıyaman
(Toplantıya katılmadı)	(Toplantıya katılmadı)
Üye	Üye
<i>Ramazan Toprak</i>	<i>Ali Arabacı</i>
Aksaray	Bursa

Üye
Yasin Hatiboğlu
Çorum
(Muhalifim, şerhim eklidir)

Üye
Mehmet Sadri Yıldırım
Eskişehir

Üye
İsmail Aydınlı
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
A. Nazlı Ilıcak
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Edip Özbaş
Kahramanmaraş

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Yekta Açıkgöz
Samsun

Üye
Yaşar Topçu
Sinop
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Beyhan Aslan
Denizli

Üye
Süleyman Turan Çirkin
Hatay
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Mehmet Gül
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Nazire Karakuş
İstanbul
(Toplantıya katılmadı)

Üye
Sevgi Esen
Kayseri

Üye
İsmail Çevik
Nevşehir

Üye
Erdoğan Sezgin
Samsun
(İmzada bulunamadı)

Üye
Yahya Akman
Şanlıurfa

Üye
Kamer Genç
Tunceli

ADALET KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Kabul edilen (1/596) numaralı tasarının birinci maddesinin kabul edilen şekline muhalifim,
Şöyle ki:

1. Genelde, yargıda çalışanlar için öngörülen ve hukukî düzenlemelere göre 65 yaşına kadar çalışma imkânı verilirken, bu suretle 50 yaşında staja müracaat halinde böyle bir müracaatının daha 15 sene gibi uzun bir süre hizmet imkânı varken, bu imkânın önlenmesi hem Anayasanın çalışma özgürlüğü ilkesine, hem de tasarı sahibi hükümetin genel çalışma yaş sınırlamalarına dair ser-

dettiği mantığa aykırıdır. Çalışanların yaş hadlerinin yükseltilmesine dair evvelce yapılmış olan düzenlemeler tipik bir örnektir.

2. Bu madde, kabul şekliyle, haksız rekabete yol açmaktadır. Mesela: Hiçbir yerde çalışmamış, ya da 36 yaşından sonra çalışmış bir hukuk mezununun, bu düzenlemeyle noterlik stajı yapması önlenmektedir. Halbuki, bu düzenlemenin önce hâkimlik veya avukatlık stajı yapmış olanlar için yaş sınırı öngörülmemektedir. Bu ise hâkimlik, avukatlık gibi hizmetlerde bulunanlar lehine haksız rekabete yol açmaktadır.

3. Tasarımın 2 nci maddesi için serdedilen haksız rekabeti önlemeye dair mantık, bu birinci maddenin düzenleniş biçimiyle ortadan kaldırılmaktadır ve bir çelişkidir.

Bu sebeple, birinci maddenin düzenleniş biçimine muhalifim.

Yasin Hatiboğlu

Çorum

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

NOTERLİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - 18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir, (4) numaralı bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

"2. 23 yaşını bitirmiş ve 35 yaşını doldurmamış olmak,"

MADDE 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlan edilen noterliğe başvuranlar 7 nci maddenin, (1), (5) ve sonraki bentlerinde yazılı şartları kaybetmediklerini gösterir belgeleri ile askerlik hizmetini yaptığuna veya askerlik hizmetine elverişli olmadığına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığına veya Bakanlığa göndermek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına verecekleri dilekçelerine iliştiirmek zorundadırlar."

MADDE 3. - 1512 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Noterlik dairesini Adalet Bakanlığınca tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığınca noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşınması için bir aylık süre verilir. Bu süre içinde noterliğini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noter, görevinden istifa etmiş sayılır ve noterlik dairesi, Türkiye Noterler Birliğinin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilir."

MADDE 4. - 1512 sayılı Kanunun 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 123. - Suç teşkil eden fiillerden dolayı haklarında adalet müfettişi, cumhuriyet savcısı veya ceza mahkemesi tarafından soruşturma veya kovuşturma yapılan noterler, soruşturma ve kovuşturmanın selâmeti bakımından Adalet Bakanlığı tarafından gerekli görüldüğü takdirde, soruşturma veya kovuşturma kesin bir karar veya hükümle sonuçlanıncaya kadar işten el çektilirler.

Soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektilmiş olan noterin, kovuşturma sonunda 7 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan biriyle mahkûm olması halinde işten el çektilme, hükmün kesinleşmesine kadar devam eder.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

NOTERLİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. - 1512 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İlan edilen noterliğe başvuranlar, 7 nci maddenin, (1), (5) ve sonraki bentlerinde yazılı şartları kaybetmediklerini gösterir belgeleri ile askerlik hizmetini yaptıklarına veya askerlik hizmetine elverişli olmadıklarına ilişkin belgeyi Adalet Bakanlığınca veya Bakanlığa gönderilmek üzere buldukları yer Cumhuriyet Savcılığına verecekleri dilekçelerine iliştiirmek zorundadırlar."

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. - Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Birinci fıkraya gereğince soruşturma veya kovuşturma sırasında işten el çektirilmemiş olup, kovuşturma sonunda ikinci fıkrada gösterilen bir suçtan hüküm giyen notere, hükmün kesinleşmesi beklenilmeksizin işten el çektirilir. İkinci fıkraya hükmü bu halde de uygulanır.

MADDE 5. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. - Tasarının 6 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

R. Önal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı

İ. Cem

Bayındırlık ve İskân Bak.

K. Aydın

Tarım ve Köy İşleri Bak.

Prof. Dr. H. Y. Gökalp

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd. En. ve Tab. Kay. Bak. ve Baş. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

S. Sonuncuoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı

Prof. Dr. A. Çay

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Güv. Bak.

Y. Okuyan

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. AYTEKİN

M. C. Erstümer

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Y. Yalova

Devlet Bakanı

R. K. Yücelen

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

M. A. İrtemçelik

İçişleri Bakanı

S. Tantan

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı

Prof. Dr. E. Öksüz

Sanayi ve Ticaret. Bak.

A. K. Tanrıku

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

